

Musiqi incilərimiz

Bu möcüzəli məkanda hara getsən musiqi səsləri səni müşayiət edəcək, gah muğam, gah operalardan parçalar eşidəcəksən, bir az irəli getsən yenə də xanəndələrə, çalğıçılara rast gələcəksən. Bir sözlə, musiqi sədaları ətrafı bürüyəcək, gecə yarısındanək müğənnilərin gah həzin, gah da şən bir ahənglə dalğalanan mahnıları eşidiləcək. Şuşanın möcüzəli kitabını vərə-

lədikcə onun hər səhifəsində musiqinin bütün rəngləri, janrları ilə rastlaşacaqsan.

"Mirzə Hüseyn segahı"

Bu muğam XIX əsrin əvvəllərində Şuşada yaranıb və formalaşılıb. İlk dəfə Mirzə Hüseyn adlı şuşalı bir xanəndə tərəfindən yüksək sənətkarlıqla və məharətlə ifa edildiyinə görə onun adı ilə adlandırılıb. Muğamın ən mahir ifaçıları Cabbar Qaryağdıoğlu, Keçəçioğlu Məhəmməd və Xan Şuşinski olublar. İslam Abdullayev isə "Mirzə Hüseyn segahı"nı daha mükəmməl və incə zövqlə oxumuşdur.

"Həmid segahı"

"Həmid segahı" XIX əsrin ikinci yarısında, XX əsrin əvvəllərində yaşamış, "Rast" və "Segah" muğamlarının ən mahir ifaçılarından hesab olunan Malıbəyli Həmidin adı ilə adlandırılmışdır. "Yetim segah"ı və "Orta segah"ı özünəməxsus, orijinal şəkildə bir neçə variantda oxumağı ilə müasirlərindən fərqlənən xanəndə "Orta segah"ı təkmilləşdirərkən dəstgahı tarın sarı simlərində "muxalif" şöbəindən başlayıb, zərif xallar, nəfəslər vuraraq bir qədər gəzişdikdən sonra "hasara" keçməklə bu muğama yenilik gətirmişdir. Bunu dövrün musiqiçiləri öz ifalarında "Həmid segahı" adlandırmışlar.

"Şəkəroğlu şikəstəsi"

Bu zərbli muğam XIX əsrin ikinci yarısında Şuşada yaranmışdır. Onun sözlərini və musiqisini dövrünün məşhur tarzəni və xanəndəsi Şəkəroğlu Kərim yazmış və Azərbaycan musiqisi tarixinə "Şəkəroğlu şikəstəsi" kimi düşmüşdür. Əsasən Qarabağ və Gəncə xanəndələrinin repertuarına daxil olmuşdur. Muğamın ən mahir ifaçısı Xan Şuşinskiyədir. Üzeyir bəy Hacıbəyli "Əsli və Kərəm", Müslüm Maqomayev "Şah İsmayıl", Zülfüqar Hacıbəyov "Aşıq Qərib", R.Qliyer "Şahsənəm" operalarında bu ritmik muğamdan istifadə etmişlər.

XX əsrin 30-cu illərində Səməd Vurğunun yazdığı "Azərbaycan" şeirindəki "Havalansın Xanın səsi, "Qarbağın şikəstəsi" misraları muğamın adının dəyişilməsinə səbəb olmuş və həmin vaxtdan da yaddaşlarda "Qarabağ şikəstəsi" kimi kök salmışdır.